

Norges Bank
Postboks 1179 Sentrum
0107 OSLO

VÅR REFERANSE
24/1013

DERES REFERANSE

DATO
29.04.2024

Motsyklisk kapitalbuffer andre kvartal 2024

I dette brevet redegjøres det for Finanstilsynets vurderinger av motsyklisk kapitalbuffer andre kvartal 2024, jf. [bestemmelse om beslutning om motsyklisk kapitalbuffer og råd om systemrisikobuffer](#) § 2 om utveksling av relevant informasjon og vurderinger mellom Finanstilsynet og Norges Bank. Finanstilsynets vurderinger av utsiktene for finansiell stabilitet og situasjonen i bankene framgår av [Finansielt utsyn desember 2023](#), [Resultatrapport for finansforetak 2023](#) og [Soliditetsrapport for finansforetak 2023](#).

Veksten i norsk økonomi har avtatt i løpet av det siste året. Det er betydelige næringsvise forskjeller. Arbeidsledigheten har økt gradvis, men er fortsatt lav. Sentrale prognosemiljøer forventer lav vekst i den økonomiske aktiviteten, videre nedgang i inflasjonen og moderat økt arbeidsledighet framover. Rentenivået ventes å holde seg høyere enn det svært lave nivået i forkant av renteoppgangen.

Det er stor usikkerhet om utviklingen framover. Mange år med lave renter og god tilgang til kreditt har økt gjeldsbelastningen i husholdninger og ikke-finansielle foretak både i Norge og internasjonalt. Det har gitt sårbarheter i økonomiene og større risiko for finansiell ustabilitet. Usikkerheten forsterkes av geopolitiske spenninger.

I det norske finansielle systemet er de viktigste sårbarhetene høy husholdningsskjuld, høye boligpriser og høye næringsseiendomspriser.

Lavere kredittvekst og økt nominell inntektsvekst har bidratt til en nedgang i husholdningenes gjeldsbelastning i løpet av de to siste årene. Gjeldsnivået som andel av disponibel inntekt er fortsatt høyt både historisk og sammenlignet med andre land. Husholdningens rentebelastning har økt betydelig som følge av den kraftige oppgangen i utlånsrentene. Fortsatt lav arbeidsledighet og finansielle buffere har bidratt til å dempe virkningene for husholdningene. Så langt er det få tegn til alvorlige gjeldsbetjeningsproblemer i husholdningene sett under ett.

Kredittveksten til ikke-finansielle foretak har også avtatt det siste året. Norges Banks utlånsundersøkelser tyder på at dette i hovedsak skyldes lavere etterspørsel etter lån, mens bankenes kredittpraksis overfor både husholdningene og foretak har vært om lag uendret, bortsett fra noe innstramming overfor næringsseiendomsforetak.

Finansforetakenes bruk av fleksibilitetskvotene ved innvilgelse av nye boliglån i 2023 indikerer heller ikke strammere kredittpraksis i bankene. Ifølge Finanstilsynets [rapport om bruk av fleksibilitetskvoter i utlånsforskriften](#) var andelen nye lån med pant i bolig som avviker fra ett eller flere av kravene i utlånsforskriften, både i og utenom Oslo, i gjennomsnitt noe høyere i 2023 enn i 2022. Det var kravet til maksimal gjeldsgrad som fortsatt hadde høyest avvikandel for utlån med

pant i bolig i Oslo, mens andelen var høyest for kravet til maksimal belåningsgrad for lån med pant i bolig utenfor Oslo.

Boligprisene i Norge har økt mye over lang tid. Selv om veksten har flatet ut det siste halvannet år, er prisene fortsatt på et høyt nivå målt i forhold til husholdningenes disponible inntekt. Utviklingen i boligprisene framover er usikker. Dersom rentenivået holder seg oppe lenge, eller stiger ytterligere, kan boligprisene falle. Det kan føre til lavere aktivitet i økonomien og økte tap i bankene. Dersom inflasjon og rentenivå avtar i årene fremover, sammen med lav boligbygging, høy sysselsetting og befolkningsvekst i sentrale områder, kan imidlertid boligprisveksten tilta i styrke, som så kan bidra til ytterligere gjeldsvekst og økt sårbarhet i husholdningene.

Økt rentenivå har ført til verdifall på næringseiendommer og redusert inntjening i næringseiendomsselskaper. Mange av foretakene har høy gjeld, og en betydelig del av gjelden forfaller og må refinansieres de kommende årene. Andelen gjeld i næringseiendomsselskaper med svak rentebetjeningssevne har økt markant. Bankene har store utlån til næringseiendomsselskaper. Dersom rentenivået holder seg oppe, kan andelen risikoutsatt gjeld øke ytterligere og medføre økt kredittrisiko i bankene.

Lønnsomheten i bankene økte i 2023. Ifølge [resultatrapporten for finansforetak](#) var egenkapitalavkastningen for norske banker samlet på 14,0 prosent i 2023, som er 1,9 prosentpoeng høyere enn året før. Hovedforklaringen til resultatforbedringen var betydelig høyere netto renteinntekter enn i 2022. Noen banker har offentliggjort kvartalsrapporter for 1. kvartal 2024. Disse tyder på fortsatt høy lønnsomhet. Bankene hadde fortsatt lave utlånstap i 2023, men noe høyere enn året før.

Over tid er det de regulatoriske kravene som avgjør bankenes soliditet. Innlemmelsen av det europeiske kapitalkravsregelverket (CRR/CRD IV) innebar en betydelig reell lettelse i norske bankers kapitalkrav, og endringene i EUs kapitalkravsregelverk (CRR2/CRD V) bidro til ytterligere lettelser. Reduserte kapitalkrav kan føre til at bankenes soliditet etter hvert svekkes, som vil være uheldig i lys av risikoen i det norske finansielle systemet.

Bankenes risikobærende evne og evnen til å yte nye lån til kredittverdige kunder i nedgangstider krever at banken har tilstrekkelig egenkapital. Norske banker tilfredsstiller de regulatoriske kapitalkravene med en margin, se [soliditetsrapporten for finansforetak](#). Innenfor rammen av det europeiske regelverket bør kapitalkravene innrettes slik at de bidrar til å opprettholde den reelle soliditeten.

Kravet til motsyklisk kapitalbuffer er nå 2,5 prosent. Etter Finanstilsynets vurdering er det ikke grunnlag for å endre kravet til motsyklisk kapitalbuffer.

For Finanstilsynet

Per Mathis Kongsrud
finanstilsynsdirektør

Knut Haugan
avdelingsdirektør (konst)

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.